

Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU11

Höständringsbudget för 2018

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till ändringsbudget.

Regeringen föreslår höjda ramar för 15 utgiftsområden, sänkta ramar för 3 utgiftsområden och anslagsförändringar inom 2 utgiftsområden som innebär en oförändrad ram. Regeringen föreslår att 22 anslag ökas och 7 anslag minskas. Anslagsförändringarna i ändringsbudgeten innebär att anvisade medel föreslås ökas med netto 7,2 miljarder kronor. De föreslagna anslagsökningarna uppgår till 7,5 miljarder kronor och de föreslagna anslagsminskningarna till 0,3 miljarder kronor. Regeringen föreslår också att två beställningsbemyndiganden ändras.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att inrätta tre jubileumsfonder och att inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan besluta om kapitaltillskott till fonderna. Dessutom föreslår regeringen att den ska bemyndigas att besluta om medlemsavgifter när det gäller några internationella organisationer inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Totalt berörs 21 utgiftsområden av förslagen i propositionen.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen. I betänkandet finns två särskilda yttranden (M, C, KD, L respektive SD).

Behandlade förslag

Proposition 2018/19:2 Höständringsbudget för 2018.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Höständringsbudget för 2018	6
Utskottets ställningstagande.....	15
Särskilda yttranden	16
1. Höständringsbudget för 2018 (M, C, KD, L).....	16
2. Höständringsbudget för 2018 (SD).....	16
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	18
Propositionen	18
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens förslag till ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade anslag 2018	19
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till ändrade beställningsbemyndiganden 2018	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Höständringsbudget för 2018

Ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade anslag

Riksdagen godkänner ändrade ramar för utgiftsområden och anvisar ändrade anslag enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:2 punkt 3.

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 inrätta tre jubileumsfonder för att främja ett brett mellanfolkligt utbyte mellan Sverige och Estland, Lettland respektive Litauen samt att för anslaget 1:3 Nordiskt samarbete inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan besluta om ett kapitaltillskott på högst 10 000 000 kronor till respektive fond.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:2 punkt 1.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018–2022 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning besluta om årliga medlemsavgifter till EIT Raw Materials på högst 1 200 000 kronor, EIT Digital på högst 400 000 kronor och KIC Innoenergy SE på högst 700 000 kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:2 punkt 2.

Godkännande av ändrade beställningsbemyndiganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:2 punkt 4.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 10 december 2018

På finansutskottets vägnar

Elisabeth Svantesson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Elisabeth Svantesson (M)*, Fredrik Olovsson (S), Niklas Wykman (M)*, Oscar Sjöstedt (SD)*, Adnan Dibrani (S), Emil Källström (C)*, Ulla Andersson (V), Jessika Roswall (M)*, Dennis Dioukarev (SD)*, Ingela Nylund Watz (S), Jakob Forssmed (KD)*, Ingemar Nilsson (S), Mats Persson (L)*, Janine Alm Ericson (MP), Jan Ericson (M)*, Eva Lindh (S) och Charlotte Quensel (SD)*.

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Med stöd av 9 kap. 4 § regeringsformen kan riksdagen under budgetperioden besluta om en ny beräkning av statens inkomster och om nya eller ändrade anslag. Enligt 7 kap. 9 § riksdagsordningen är det finansutskottet som bereder förslag om ändringar i statens budget. Av 11 kap. 18 § framgår att huvudregeln är att ändringar i statens budget beslutas av riksdagen genom ett enda beslut.

I höständringsbudgeten för 2018 (prop. 2018/19:2) föreslår regeringen ändrade anslag och ramar. Dessutom finns det förslag om att riksdagen ska bemyndiga regeringen att inrätta tre jubileumsfonder och att inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan besluta om kapitaltillskott till fonderna. Därutöver föreslår regeringen att den ska bemyndigas att besluta om medlemsavgifter när det gäller några internationella organisationer inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Vidare föreslås två ändrade beställningsbemyndiganden. Totalt berörs 21 utgiftsområden av förslagen i propositionen.

Regeringen föreslår höjda ramar för 15 utgiftsområden, sänkta ramar för 3 utgiftsområden och anslagsförändringar inom 2 utgiftsområden som innebär en oförändrad ram. Regeringen föreslår att 22 anslag ökas och 7 anslag minskas. Anslagsförändringarna i ändringsbudgeten innebär att anvisade medel föreslås ökas med netto 7,2 miljarder kronor. De föreslagna anslagsökningarna uppgår till 7,5 miljarder kronor och de föreslagna anslagsminskningarna till 0,3 miljarder kronor (se bilaga 2).

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Propositionen överlämnades till riksdagen den 15 november, samma dag som budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1) överlämnades. Finansutskottet har mot bakgrund av den korta tid som står till förfogande för riksdagens behandling avstått från att begära yttranden från andra utskott.

I bilaga 1 förtecknas behandlade förslag. I bilaga 2 redovisas regeringens förslag till ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade anslag för 2018. I bilaga 3 finns regeringens förslag till ändrade beställningsbemyndiganden 2018.

Utskottets överväganden

Höständringsbudget för 2018

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner regeringens förslag till ändrade utgiftsramar och anvisar ändrade anslag enligt regeringens förslag. Riksdagen godkänner dessutom regeringens förslag till ändrade beställningsbemyndiganden. Vidare bemyndigar riksdagen regeringen att inrätta tre jubileumsfonder och att besluta om kapitaltillskott till fonderna. Dessutom bemyndigas regeringen att besluta om medlemsavgifter när det gäller några internationella organisationer inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Jämför särskilt yttrande 1 (M, C, KD, L) och 2 (SD).

Propositionen

I propositionen lämnar regeringen förslag till ändringar i statens budget för 2018. Det finns ingen reglering om vilka förslag som får lämnas i en proposition om ändringar i budgeten. I förarbetena till riksdagsordningen framhålls dock att syftet med propositioner om ändringar i budgeten är att komplettera den av riksdagen beslutade budgeten med anledning av förändringar som vid beslutstillfället inte var möjliga att förutse. Reformen med varaktiga budgetära konsekvenser bör, med hänsyn till vikten av en samlad budgetbehandling, som huvudregel beslutas i samband med budgetpropositionen (prop. 2013/14:173 s. 33 f.). Regeringen hänvisar vidare till att den är en övergångsregering. Efter valet hösten 2018 röstade fler än hälften av den nyvalda riksdagens ledamöter nej på frågan om statsministern hade tillräckligt stöd i riksdagen. Med anledning av detta entledigades samtliga statsråd. De entledigade statsråden uppehåller därför enligt regeringsformen sina befattningar som en övergångsregering. Vid ett regeringsskifte i samband med ett riksdagsval ska budgetpropositionen enligt riksdagsordningen lämnas inom tre veckor efter det att en ny regering tillträtt, dock senast den 15 november. Eftersom någon ny regering inte har tillträtt har propositionen i likhet med budgetpropositionen för 2019 beslutats av övergångsregeringen. För en övergångsregering finns riktlinjer för det praktiska arbetet inom Regeringskansliet under en övergångsregeringsperiod som utfärdats av Statsrådsberedningen (Statsrådsberedningens promemoria En övergångsregerings befogenheter, SB PM 1990:1, reviderad 2014-07-07). Enligt riktlinjerna bör en proposition med förslag till ändringar i statens budget som lämnas av en övergångsregering inte innehålla förslag som har en tydlig

partipolitisk inriktning. Propositionen har utformats i enlighet med de uttalanden som redovisats ovan och riktlinjerna från Statsrådsberedningen.

Förslagen i propositionen innebär att anvisade medel 2018 ökar med 7,2 miljarder kronor netto. Anslagsökningarna uppgår till 7,5 miljarder kronor och anslagsminskningarna till 0,3 miljarder kronor.

Av nettoökningen av statens utgifter om 7,2 miljarder kronor utgör 2,3 miljarder kronor ökade utgifter för statsskuldräntor. De takbegränsade utgifterna, i vilka statsskuldräntorna inte ingår, ökar med 4,9 miljarder kronor.

Av de ökade utgifterna avser 0,2 miljarder kronor nya åtgärder och 7,1 miljarder kronor anslagsökningar till följd av förändrade volymantaganden eller makroekonomiska förutsättningar utan koppling till nya åtgärder, varav statsskuldräntorna, arbetslöshetsersättningen och föräldrapenningen utgör större delen. Den offentliga sektorns finansiella sparande försvagas med 4,9 miljarder kronor, dvs. med ett belopp som motsvarar ökningen av de takbegränsade utgifterna. Statsskuldräntor ingår visserligen i beräkningen av det finansiella sparandet, men principerna för hur dessa utgifter redovisas skiljer sig i relativt stor utsträckning från hur övriga utgifter i statens budget redovisas mot sparandet, exempelvis i fråga om valuta- och kursdifferenser.

De största ökningarna till följd av förändrade volymantaganden eller makroekonomiska förutsättningar hänförs till ökade kostnader för statsskuldräntor med 2,3 miljarder kronor, ökade kostnader för arbetslöshetsersättning med 2,2 miljarder kronor, ökade kostnader för föräldrapenning med 1,3 miljarder kronor, ökade ersättningar till kommunerna för mottagande av asylsökande med 0,8 miljarder kronor, ersättning till kommuner för räddningstjänst i samband med skogsbränderna under sommaren 2018 med 0,3 miljarder kronor och ökade kostnader för offentligt biträde i utlänningsärenden med 0,2 miljarder kronor.

De två ändringar av beställningsbemyndiganden som föreslås uppgår till 1,5 miljarder kronor. Dessutom finns det förslag om att riksdagen ska bemyndiga regeringen att inrätta tre jubileumsfonder och att inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan besluta om kapitaltillskott till fonderna. Därutöver föreslår regeringen att den ska bemyndigas att besluta om medlemsavgifter när det gäller några internationella organisationer inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Här följer en redovisning av förslagen per utgiftsområde.

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. används i huvudsak till länsstyrelsernas förvaltningsutgifter. Skogsbränderna i Gävleborgs län under sommaren 2018 har inneburit oförutsedda förvaltningskostnader, främst personalkostnader, för Länsstyrelsen i Gävleborgs län. För att täcka de kostnader som uppstått hos länsstyrelsen som en direkt följd av skogsbränderna behöver anslaget tillföras

ytterligare medel. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 11 miljoner kronor.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Ekonomistyrningsverket har tidigare haft ett särskilt ansvar för e-handel i staten. I samband med inrättandet av Myndigheten för digital förvaltning den 1 september 2018 överfördes denna uppgift till den nya myndigheten. Regeringen anser därför att anslaget 1:18 Myndigheten för digital förvaltning bör ökas med 3 333 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 1:8 Ekonomistyrningsverket minskas med motsvarande belopp.

Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Regeringen har föreslagit en ny lag om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst där nuvarande radio- och tv-avgift ersätts med en individuell public service-avgift (prop. 2017/18:261). Under förutsättning att riksdagen beslutar om lagen ska Skatteverket ansvara för att ta in avgiften. Skatteverket behöver inför ikraftträdandet den 1 januari 2019 bl.a. ta fram informationsmaterial och utveckla it-system. Regeringen anser därför att anslaget 1:1 Skatteverket bör ökas med 4 miljoner kronor. Finansiering sker genom att anslaget 11:5 Stöd till taltidningar inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid minskas med motsvarande belopp.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Anslaget 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m. används i huvudsak för utgifter som uppkommer för staten i samband med vissa skaderegleringar. Utgifterna för statens skaderegleringsverksamhet har blivit högre än beräknat eftersom antalet skadeståndsärenden har ökat, främst ärenden om ersättning för frihetsberövanden. Det finns även enskilda ärenden som lett till att stora skadeståndsbelopp har utbetalats. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 15 miljoner kronor.

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Med anledning av Estlands, Lettlands och Litauens 100-årsjubileum 2018 avser svenska staten att som gåva till de tre länderna inrätta tre jubileumsfonder om 10 miljoner kronor vardera. Fonderna ska främja ett brett mellanfolkligt utbyte mellan Sverige och Estland, Lettland respektive Litauen. Mot denna bakgrund bör regeringen bemyndigas att under 2018 inrätta tre jubileumsfonder för att främja ett brett mellanfolkligt utbyte mellan Sverige och Estland, Lettland respektive Litauen samt att för anslaget 1:3 Nordiskt samarbete besluta om ett kapitaltillskott på högst 10 miljoner kronor till respektive fond. Vidare anser regeringen att anslaget 1:3 Nordiskt samarbete bör ökas med 30 miljoner kronor.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Insatserna som sommaren 2018 genomfördes för att bekämpa skogsbränderna i stora delar av landet har medfört omfattande kostnader för de drabbade kommunerna. För att kunna betala ut den ersättning kommunerna är berättigade till i enlighet med lagen om skydd mot olyckor behöver anslaget 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m. tillföras ytterligare medel. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 300 miljoner kronor.

Skogsbränderna i landet sommaren 2018 är en extraordinär händelse och har inneburit betydande oförutsedda kostnader för vissa länsstyrelser och kommuner samt för frivilligas samordning och insatser. Även behovet av återanskaffning av materiel till skogsbrandsdepåer har ökat till följd av skogsbränderna. För att täcka de kostnader som är en direkt följd av bränderna bör anslaget 2:4 Krisberedskap tillföras ytterligare medel. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 88 miljoner kronor.

Kostnaderna för bevakning med skogsbrandsflyg har till följd av skogsbränderna sommaren 2018 ökat kraftigt. Arbetet med de omfattande skogsbränderna har även medfört att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap haft kraftigt ökade personalkostnader. Regeringen anser därför att anslaget 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör ökas med 35 miljoner kronor.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Kostnader från andra utgiftsområden som klassificeras som bistånd ingår i biståndsramen. I Migrationsverkets prognos i juli 2018 har antalet personer som antas söka asyl i Sverige minskat, från 27 000 till 23 000 personer, jämfört med prognosen som låg till grund för beräkningen i budgetpropositionen för 2018. Samtidigt har den genomsnittliga kostnaden per dygn i mottagandesystemet ökat från 464 kronor till 571 kronor och antalet avräkningsbara dygn ökat från 239 till 274 dygn. Den ökade dygnskostnaden beror främst på ökade kostnader för skola och mottagande med anledning av att den genomsnittliga tiden i mottagningssystemet blivit längre än beräknat. Sammantaget innebär detta att de avräkningsbara kostnaderna för asylmottagandet har ökat. Regeringen gör bedömningen att de kostnader som bör avräknas som bistånd ökat med 222 miljoner kronor. Regeringen anser därför att anslaget 1:1 Biståndsverksamhet bör minskas med 222 miljoner kronor. Minskningen förväntas inte påverka redan planerad eller avtalad biståndsverksamhet.

Utgiftsområde 8 Migration

Utgifterna på anslaget 1:2 Ersättningar och bostadskostnader bedöms bli högre än vad som tidigare beräknats. Det beror i huvudsak på att kostnaderna för utgifter för asylsökandes skolgång och kostnader för tidigare år, bl.a. för kommunernas beredskap att ta emot asylsökande, har underskattats. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 795 miljoner kronor.

Utgifterna för offentliga biträden under 2018 beräknas bli högre än vad som tidigare prognostiserats. Det beror främst på att kostnader för offentligt biträde avseende vissa asylärenden som avslutades under senare delen av 2017 belastat anslaget först 2018. Regeringen anser därför att anslaget 1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden bör ökas med 218 miljoner kronor.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

För att delvis finansiera ökningen av anslaget 3:2 Jämställdhetsmyndigheten inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering bör anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. minskas med 2 miljoner kronor. Minskningen bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Anslaget 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen används bl.a. för utgifter för statsbidrag och bidrag till berörda aktörer i sjukskrivningsprocessen. Bemyndigandet har tidigare använts bl.a. för att ingå en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess. Nuvarande överenskommelse avser 2017 och 2018.

Regeringen har bedömt att det finns anledning att överväga andra åtgärder än bidrag genom överenskommelser i syfte att i ökad utsträckning samordna sjukskrivningsfrågan med hälso- och sjukvårdens övriga strukturer. Regeringen har därför gett en särskild utredare i uppdrag att se över förutsättningarna för finansiell samordning mellan sjukförsäkringen och hälso- och sjukvården (dir. 2017:44). I uppdraget ingår att lämna förslag till hur en sådan finansiell samordning kan utformas. Uppdraget ska enligt propositionen redovisas den 30 november 2018.

Genom överenskommelsen om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess har landstingen bl.a. getts stimulansmedel för att utveckla en koordineringsfunktion inom hälso- och sjukvården. Koordineringsfunktionen ger patienten stöd såväl i vårdens interna processer som i de externa kontakterna med patientens arbetsgivare och berörda myndigheter. En arbetsgrupp i Regeringskansliet har haft i uppdrag att utreda formerna för en permanent koordineringsfunktion inom vården. Förslag till en ny lag om koordineringsinsatser inom hälso- och sjukvården remitterades under våren 2018 (Ds 2018:5). Lagrådet har yttrat sig över lagförslagen.

I avvaktan på ett ställningstagande angående förslagen bedömer regeringen att det finns behov av att under 2018 ingå en ny överenskommelse med SKL om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess. Bemyndigandet att ingå ekonomiska åtaganden behöver därför ökas med 1 326 000 000 kronor. Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att

under 2018 för anslaget 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 359 000 000 kronor 2019 och 2020.

Anslaget 1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader används för utgifter för sjuklönekostnader enligt lagen (1991:1047) om sjuklön. Arbetsgivarna krediteras ersättning enligt lagen året efter det år sjuklönekostnaden uppstår. Utfallet för 2017 visar att de anvisade medlen inte täcker kostnaderna för de ersättningar som arbetsgivare är berättigade till enligt lagen. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 56 miljoner kronor.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utfallet för det första halvåret 2018 visar att antalet använda nettodagar med föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning är högre än vad som tidigare beräknats. En förklaring till det högre nyttjandet av föräldrapenning är att det den 1 januari 2014 infördes en ny regel avseende föräldrapenningen som innebär att föräldrar till barn födda den 1 januari 2014 eller senare maximalt får spara 96 föräldrapenningdagar efter det att barnet fyllt fyra år. Föräldrar till barn födda 2014 och 2015 har under 2018 ökat sitt uttag av föräldrapenning under barnets tredje respektive fjärde levnadsår jämfört med föräldrar som omfattas av äldre lagstiftning. Detta har lett till ett högre nyttjande av föräldrapenningen under 2018 än vad som tidigare antagits. För den tillfälliga föräldrapenningen ökade antalet utbetalda dagar i samband med barns sjukdom eller smitta kraftigt under de första fem månaderna i år jämfört med tidigare år. Ökningen har ett samband med en utbredd influensaperiod. Även en högre medelersättning för den tillfälliga föräldrapenningen har bidragit till högre utgifter för tillfällig föräldrapenning. Regeringen anser därför att anslaget 1:2 Föräldraförsäkring bör ökas med 1 283 900 000 kronor.

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

För att Jämställdhetsmyndigheten ska kunna fullgöra sitt åtagande inom ramen för det återvändandeprogram för människor som utsatts för människohandel som Sverige har i samarbete med FN-organet Internationella organisationen för migration (IOM) behöver anslaget 3:2 Jämställdhetsmyndigheten tillföras ytterligare medel. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 6 miljoner kronor. Finansiering sker genom att anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder minskas med 4 miljoner kronor och anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med 2 miljoner kronor. Minskningarna bedöms inte påverka de verksamheter som finansieras från anslagen.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Arbetslösheten bedöms inte sjunka lika mycket som enligt den bedömning som gjordes i budgetpropositionen för 2018. Dessutom har andelen arbetslösa som får arbetslöshetsersättning ökat. Detta innebär att antalet personer som har

rätt till arbetslöshetsersättning beräknas bli fler än enligt tidigare bedömning. Regeringen anser därför att anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd bör ökas med 2 217 000 000 kronor.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Utgifterna på anslaget 1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor beräknas bli högre än vad som antogs i budgetpropositionen för 2018 eftersom kostnaderna för statslåneräntor ökat mer än vad som tidigare beräknats. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 31 miljoner kronor.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (bemyndiganden)

De årliga medlemsavgifterna till KIC Raw Materials under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Raw Materials), kunskaps- och innovationsplattformen inom it-området KIC Digital under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Digital) och kunskaps- och innovationsplattformen inom hållbar energi under Europeiska institutet för innovation och teknik (KIC Innoenergy SE) är fastställda i euro. På grund av den försvagade svenska kronan är bemyndigandena inte tillräckligt omfattande för att det ska vara möjligt att betala de årliga medlemsavgifterna till respektive innovationsplattform. Storleken på de bemyndiganden som riksdagen beslutar för de årliga medlemsavgifterna behöver därför öka. Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att under 2018–2022 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om årliga medlemsavgifter till EIT Raw Materials på högst 1 200 000 kronor, EIT Digital på högst 400 000 kronor och KIC Innoenergy SE på högst 700 000 kronor.

Den verksamhet som finansieras från anslaget 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet bedrivs vanligen i form av fleråriga projekt. De svenska åtagandena gentemot Europeiska rymdorganisationen (Esa) förväntas öka till följd av den försvagade svenska kronkursen. De åtaganden som beräknas ingås bedöms därför bli högre än enligt tidigare beräkningar. För att klara de ökade åtagandena behöver bemyndigandet ökas med 200 miljoner kronor. Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att under 2018 för anslaget 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 miljarder kronor 2019–2034.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

För att finansiera ökningen av anslaget 1:1 Skatteverket inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution bör anslaget 11:5 Stöd till taltidningar minskas med 4 miljoner kronor. Minskningen bedöms inte medföra några konsekvenser för den verksamhet som finansieras från anslaget eftersom de senaste årens digitalisering av taltidningsverksamheten har lett till lägre kostnader för staten.

Riksdagen har beslutat om en ny spelreglering som ska träda i kraft den 1 januari 2019 (prop. 2017/18:220, bet. 2017/18:KrU8, rskr. 2017/18:363). Som en följd av reformen får Lotteriinspektionen nya och utökade uppgifter. Lotteriinspektionen ska sedan den 1 augusti 2018 pröva licensansökningar. Myndigheten tillfördes 19 miljoner kronor för 2018 efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2018 för att utföra dessa uppgifter (prop. 2017/18:99, bet. 2017/18:FiU21, rskr. 2017/18:435). För att myndigheten ska kunna fullgöra dessa uppgifter behöver dock anslaget tillföras ytterligare medel. Regeringen anser därför att anslaget 15:1 Lotteriinspektionen bör ökas med 2 500 000 kronor.

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Anslaget 1:2 Transportbidrag används för utgifter för statsbidrag till regionalt transportbidrag och avser kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och stimulerar till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Rätten till stöd följer av förordningen (2000:281) om regionalt transportbidrag. Till följd av en hög efterfrågan på godstransporter bedöms utgifterna öka mer än beräknat. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 20 miljoner kronor.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Efterfrågan på supermiljöbilspremien, dvs. bidrag till fysiska och juridiska personer som har förvärvat en ny supermiljöbil, ökade mer än förväntat under perioden januari–juni 2018. Supermiljöbilspremien omfattar bilar som ställdes på första gången t.o.m. den 30 juni 2018. Den 1 juli 2018 infördes i stället ett s.k. bonus–malus-system för personbilar, lätta lastbilar och lätta bussar. Regeringen anser att anslaget 1:8 Supermiljöbilspremie bör ökas med 45 miljoner kronor. Finansiering sker genom att anslaget 1:16 Klimatinvesteringar minskas med motsvarande belopp. Minskningen bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk används bl.a. för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för europeiska havs- och fiskeriprogrammet. Enligt EU-regelverket ska stöd utbetalas inom 90 dagar fr.o.m. den dag en stödmottagare har skickat in en komplett ansökan. På grund av ett oväntat stort antal ansökningar om utbetalningar inom havs- och fiskeriprogrammet behöver ytterligare medel tillföras anslaget för att fristen ska kunna hållas. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 20 miljoner kronor. Ökningen innebär att medel inom havs- och fiskeriprogrammets totala ram omfördelas mellan år.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Anslaget 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader används för kostnadsutjämning mellan kommuner för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS. De slutliga beräkningarna av LSS-kostnaderna som redovisats av Statistiska centralbyrån under 2018 visar att bidragen till kommunerna kommer att överstiga anvisade medel för 2018. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 24 011 000 kronor. Den utjämningsavgift som vissa kommuner betalar till staten ökar med motsvarande belopp och redovisas mot inkomsttitel.

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Anslaget 1:1 Räntor på statsskulden får enligt 3 kap. 9 § budgetlagen (2011:203) överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden. Finansutskottet har dock uttalat att det förutsätter att regeringen överväger om det finns anledning att föreslå riksdagen ändringar av anslaget när utgifterna förväntas avvika väsentligt från anvisade medel (bet. 2002/03:FiU11 s. 50).

Utgifterna för statsskuldräntor bedöms bli 2,3 miljarder kronor högre än beräknat. Ökningen beror i huvudsak på högre kurs- och valutaförluster, bl.a. till följd av en försvagad kronkurs gentemot euron, vilket gör att ränteutgifterna sammantaget ökar trots att räntenivåerna har sjunkit. Jämfört med bedömningen i budgetpropositionen för 2018 har kursförlusterna ökat med 3,5 miljarder kronor och valutakursförlusterna med 1,0 miljarder kronor. Ökningen motverkas delvis av att effekten av över- respektive underkurser vid emission av nya lån nu väntas minska ränteutgifterna med 1,5 miljarder kronor jämfört med tidigare beräkningar och att utgifterna för lån i svenska kronor väntas bli 0,7 miljarder kronor lägre än beräknat på grund av lägre räntenivåer. Regeringen anser mot denna bakgrund att anslaget 1:1 Räntor på statsskulden bör ökas med 2 300 000 000 kronor.

Anslaget 1:2 Oförutsedda utgifter används för oförutsedda utgifter inklusive utgifter för ersättning till enskilda för skador av statlig verksamhet enligt lagakraftvunnen dom eller efter uppgörelse samt för utgifter för skador inom landet som uppkommit under tidigare krigsförhållanden. Medel från anslaget tas i anspråk efter beslut av regeringen i varje enskilt fall. Högsta domstolen har i en dom från 2014 (mål nr T 5628-12) fastställt att staten är ersättningsskyldig för ekonomisk förlust till följd av fiskeförbud i Torne älvs fiskeområde. De slutliga beräkningarna av ersättningskostnaderna visar att kostnaderna kommer att överstiga anvisade medel på anslaget för 2018. Regeringen anser mot denna bakgrund att anslaget bör ökas med 5 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till höständringsbudget för 2018. Utskottet vill, i linje med sina tidigare uttalanden (t.ex. bet. 2017/18:FiU11 s. 15 och bet. 2018/19:FiU8 s. 7) framhålla att det är viktigt att processen för ändringsbudgeten är lika stram som processen för budgetpropositionen.

Som regeringen anför i propositionen får anslaget för räntor på statsskulden inom utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden. Det är alltså inte nödvändigt att regeringen föreslår en höjning av anslaget på ändringsbudget. Som regeringen redovisar har finansutskottet dock uttalat att utskottet förutsätter att regeringen överväger om det finns anledning att föreslå riksdagen ändringar av anslaget för statsskuldräntor när utgifterna förväntas avvika väsentligt från anvisade medel (bet. 2002/03:FiU11 s. 50). Regeringen gör nu detta, vilket utskottet välkomnar.

I propositionen anför regeringen att under förutsättning att riksdagen beslutar om den nya lag om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst som regeringen föreslagit i proposition 2017/18:261 ska Skatteverket ansvara för att ta in avgiften. Anslaget till Skatteverket inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution föreslås därför öka med 4 miljoner kronor. Utskottet konstaterar att lagen har antagits av riksdagen (bet. 2018/19:KrU2, rskr. 2018/19:24).

Särskilda yttranden

1. Höständringsbudget för 2018 (M, C, KD, L)

Elisabeth Svantesson (M), Niklas Wykman (M), Emil Källström (C), Jessika Roswall (M), Jakob Forssmed (KD), Mats Persson (L) och Jan Ericson (M) anför:

Vi ser regeringens förslag till höständringsbudget som ett sätt för regeringen att korrigera sin egen budget för innevarande år. Det är en budget som vilar på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet. Vi står inte bakom den beslutade budgeten och föreslår därför inte heller några ändringar med anledning av regeringens höständringsbudget. För att förverkliga vår politik behövs en helt annan inriktning, och vi deltar därför inte i beslutet om höständringsbudget för 2018.

2. Höständringsbudget för 2018 (SD)

Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD) och Charlotte Quensel (SD) anför:

En ändringsbudget är till för att göra ändringar i statens utgifter för innevarande år för att ordinarie budget inte räcker till. Övergångsregeringens överlämnande av denna ändringsbudget till riksdagen har emellertid skett enligt riksdagsordningens senast tillåtna datum och till följd av det kommer beslut om ändringar i statens utgifter avseende budgetåret 2018, fattas betydligt senare än normalt. Alldeles oavsett den parlamentariska situationen måste Sverige fungera och det vore därför olyckligt om medborgarnas tilltro till det politiska systemet skadades till följd av att staten och myndigheter inte kan fullgöra sin plikt gentemot medborgarna. Även om vissa anslag som måste tillföras ytterligare medel är att betrakta som en partipolitisk förlängning på förra mandatperiodens budgetpolitik, väljer Sverigedemokraterna – med ovan redogjorda motivering – att inte delta i beslutet om Höständringsbudget för 2018. Vi valde därför att inte lägga en följdmotion utan framför istället våra synpunkter på anslagsändringarna i detta särskilda yttrande.

Sverigedemokraternas uppfattning är att nuvarande, såväl som föregående, regering har hanterat migrationspolitiken på ett närmast medvetet destruktivt sätt. Man har försatt landet i den djupaste krisen i modern tid. Som en konsekvens av detta behöver man återigen öka anslaget på migrationsområdet för att klara av hanteringen bara för innevarande år. Sverigedemokraternas inställning är att detta scenario aldrig hade inträffat med en långsiktig och ansvarstagande politik.

Som skäl till de aviserade utgiftsökningarna på anslag 1:2 Ersättningar och bostadskostnader uppger övergångsregeringen att utgifterna på anslaget bedöms bli högre än vad som tidigare beräknats. Regeringen skjuter till 795

mkr för detta ändamål utöver det redan uppförda anslaget på 13 miljarder kronor. Det föranleder en diskussion om kostnaderna i sig men också kring den konsekventa underskattningen av de migrationspolitiska utgifterna. Dessa underskattningar har satts i system av regeringen vid i princip varje ändringsbudget förra mandatperioden. Istället för att övertrassera beslutade ramar på nytt, vore ett alternativt sätt att hantera de skenande kostnaderna att komma med konkreta åtgärder som omedelbart och varaktigt sänker utgifterna. SD förespråkar att man omprioriterar inom befintligt anslag för att frigöra eventuellt nödvändiga medel så att kommunerna kompenseras. Slutligen kan vi konstatera att denna situation aldrig hade uppstått med en ansvarsfull invandringspolitik.

Utgifterna för offentliga biträden under 2018 beräknas bli högre än vad som tidigare prognostiserats. Med Sverigedemokraternas politik hade utgifterna på motsvarande post hållits nere. Övergångsregeringen presenterar dock ingen plan för minskade kostnader, tvärtom godtar man genom budgeten en ökning. Konkreta förslag för att minska kostnaderna är emellertid inte svåra att hitta. Exempelvis kan man begränsa tillgången till biträden, något som redan föreslagits. Sverigedemokraterna har vid flera tillfällen påtalat behovet av att till exempel minska rätten att överklaga migrationsärenden flera gånger om och begränsa rätten till tolkar om personen vistats i landet under en längre tid. Vidare anslås det årligen astronomiska summor till migrationspolitiken och man kan därför på goda grunder ifrågasätta varför de ekonomiska medlen inte räcker till.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2018/19:2 Höständringsbudget för 2018:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 inrätta tre jubileumsfonder för att främja ett brett mellanfolkligt utbyte mellan Sverige och Estland, Lettland respektive Litauen samt att för anslaget 1:3 Nordiskt samarbete under utgiftsområde 5 Internationell samverkan besluta om ett kapitaltillskott på högst 10 000 000 kronor till respektive fond (avsnitt 3.5).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018–2022 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning besluta om årliga medlemsavgifter till EIT Raw Materials på högst 1 200 000 kronor, EIT Digital på högst 400 000 kronor och KIC InnoEnergy SE på högst 700 000 kronor (avsnitt 3.15).
3. Riksdagen godkänner ändrade ramar för utgiftsområden och anvisar ändrade anslag enligt tabell 1.1.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

BILAGA 2

Regeringens förslag till ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade anslag 2018

Tusental kronor

Utgiftsområde/ Anslag	Beslutad ram/ anvisat anslag	Förändring av ram/anslag	Ny ram/ny anslagnivå
1 Rikets styrelse	14 571 335	11 000	14 582 335
5:1 Länsstyrelserna m.m.	2 978 666	11 000	2 989 666
2 Samhällesekonomi och finansförvaltning	16 356 247	0	16 356 247
1:8 Ekonomistyrningsverket	174 581	-3 333	171 248
1:18 Myndigheten för digital förvaltning	177 050	3 333	180 383
3 Skatt, tull och exekution	11 474 484	4 000	11 478 484
1:1 Skatteverket	7 593 835	4 000	7 597 835
4 Rättsväsendet	46 238 658	15 000	46 253 658
1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	65 987	15 000	80 987
5 Internationell samverkan	2 009 032	30 000	2 039 032
1:3 Nordiskt samarbete	15 595	30 000	45 595
6 Försvar och samhällets krisberedskap	53 945 246	423 000	54 368 320¹
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	21 080	300 000	321 080
2:4 Krisberedskap	1 286 310	88 000	1 374 310
2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 176 221	35 000	1 211 221
7 Internationellt bistånd	42 970 209	-222 000	42 748 209
1:1 Biståndsverksamhet	41 563 382	-222 000	41 341 382
8 Migration	21 275 293	1 013 000	22 288 293
1:2 Ersättningar och bostadskostnader	13 013 750	795 000	13 808 750
1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	669 741	218 000	887 741
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	79 842 766	-2 000	79 840 766
4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	1 533 040	-2 000	1 531 040
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	102 620 929	56 000	102 676 929
1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	901 000	56 000	957 000
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	94 586 418	1 283 900	95 870 318
1:2 Föräldraförsäkring	42 958 598	1 283 900	44 242 498
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	26 202 011	2 000	26 204 011
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	389 039	-4 000	385 039
3:2 Jämställdhetsmyndigheten	80 315	6 000	86 315
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	74 121 340	2 217 000	76 338 340
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	22 699 927	2 217 000	24 916 927

Utgiftsområde/ Anslag	Beslutad ram/ anvisat anslag	Förändring av ram/anslag	Ny ram/ny anslagnivå
15 Studiestöd	24 449 692	31 000	24 480 692
1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor	140 582	31 000	171 582
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	16 066 752	-1 500	16 065 252
11:5 Stöd till taltidningar	54 556	-4 000	50 556
15:1 Lotteriinspektionen	69 784	2 500	72 284
19 Regional tillväxt	3 921 525	20 000	3 941 525
1:2 Transportbidrag	400 864	20 000	420 864
20 Allmän miljö- och naturvård	10 827 788	0	10 827 788
1:8 Supermiljöbilspremie	250 000	45 000	295 000
1:16 Klimatinvesteringar	1 640 000	-45 000	1 595 000
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	20 086 979	20 000	20 106 979
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	25 450	20 000	45 450
25 Allmänna bidrag till kommuner	111 385 385	24 011	111 409 396
1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	4 070 047	24 011	4 094 058
26 Statsskuldräntor m.m.	11 355 200	2 305 000	13 660 200
1:1 Räntor på statsskulden	11 200 000	2 300 000	13 500 000
1:2 Oförutsedda utgifter	10 000	5 000	15 000
Summa anslagsförändring på ändringsbudget		7 229 411	

¹ Beslutad utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap angavs i propositionen Vårändringsbudget för 2018 till ett felaktigt belopp jämfört med den utgiftsram som riksdagen beslutat i rambeslutet för 2018 (se prop. 2017/18:99, bet. 2017/18:FiU21, rskr. 2017/18:435 jämförd med prop. 2017/18:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, bet. 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54). Nu föreslagen utgiftsram har korrigerats utifrån detta. Beslutad ram och Förändring av ram summerar därför inte till Ny ram i tabellen.

BILAGA 3

Regeringens förslag till ändrade beställningsbemyndiganden 2018

Tusental kronor

Utgiftsområde/ Anslagsnummer	Beslutat beställnings- bemyndigande	Förändring av beställnings- bemyndigande	Nytt beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
10 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	1 033 000	1 326 000	2 359 000	2019–2020
16 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet	2 800 000	200 000	3 000 000	2019–2034
Summa förändring av beställningsbemyndigande på ändringsbudget		1 526 000		

Not: De ekonomiska åtagandena medger utgifter fr.o.m. 2019 t.o.m. angett slutår.